

Social- och hälsovårdsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om finansiering av föreningar och stiftelser inom social- och hälsovården

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om finansiering av föreningar och stiftelser inom social- och hälsovården (RP 269/2022 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Lassi Kauttonen, social- och hälsovårdsministeriet
- direktör Hanna Heinonen, Social- och hälsoorganisationernas understödscentral STEA
- generalsekreterare Riitta Särkelä, Förbundet för mödra- och skyddshem
- jurist Oskari Korhonen, Centralförbundet för Mental Hälsa rf
- ordförande Eija Koivuranta, SOSTE Finlands social och hälsa rf
- ekonomidirektör Ville Salo, Finlands Hjärtförbund rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- justitieministeriet
- inrikesministeriet
- arbets- och näringsministeriet.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att det stiftas en lag om finansiering av föreningar och stiftelser inom social- och hälsovården. Lagförslaget anknyter till den ändring av lotterilagen som syftar till att reformera finansieringsmodellen och i samband med vilken bland annat vissa särskilda bestämmelser om statsunderstöd som ingår i den lagen avses bli upphävda.

Den gällande lotterilagen innehåller vissa särskilda bestämmelser om statsunderstöd som i fråga om social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde har bedömts som viktiga att ha kvar på lagnivå. Lotterilagen innehåller bestämmelser om statsunderstöd som beviljas av social- och hälsovårdsministeriet samt om social- och hälsovårdsministeriets verksamhet. Det är behövligt att det också i fortsättningen på lagnivå föreskrivs om detta, och likaså om delegationen för social-

Betänkande ShUB 43/2022 rd

och hälsoorganisationernas understödsärenden, myndigheternas behörighet, Social- och hälsoorganisationernas understödscentral och statsunderstödet belopp.

I syfte att genomföra reformen av finansieringsmodellen har det vid social- och hälsovårdsministeriet som en sektorspecifik ramlag beretts en regeringsproposition med förslag till lag om finansiering av föreningar och stiftelser inom social- och hälsovården. I reformen av finansieringsmodellen kompletterar de sektorspecifika ramlagarna den nya lagstiftningshelheten. Statsunderstödslagen tillämpas som allmän lag till den del det i denna lag inte föreslås bestämmelser som avviker från den lagen.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 2024 samtidigt med den ändring av lotterilagen som syftar till att reformera finansieringsmodellen.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Den föreslagna lagen om finansiering av föreningar och stiftelser inom social- och hälsovården anknyter till den proposition om ändring av lotterilagen (RP 255/2022 rd) som syftar till en reform av finansieringsmodellen, och där det föreslås att de gällande särskilda bestämmelserna om statsunderstöd upphävs. I lotterilagen upphävs de bestämmelser som gäller beslut om fördelningen av Veikkaus Ab:s avkastning, Social- och hälsoorganisationernas understödscentral (STEA), delegationen för social- och hälsoorganisationernas understödsärenden och kostnader för understödsverksamheten samt andra bestämmelser om statsunderstöd.

I Finland är finansieringen av föreningar och stiftelser inom social- och hälsovården i hög grad beroende av den offentliga sektorn. Enligt propositionen är statsunderstöden för främjande av hälsa och social välfärd (så kallade STEA-understöd) den viktigaste finansieringskällan för de flesta föreningar och stiftelser inom social- och hälsovården. Med hjälp av understöden för främjande av hälsa och social välfärd finansieras såväl riksomfattande som regionala och lokala föreningar och stiftelser. Via de riksomfattande centralorganisationerna kanaliseras dessutom i viss mån understöd vidare till centralorganisationernas medlemsorganisationer.

Av Veikkaus Ab:s avkastning riktas 43 procent till åtgärder för att främja hälsa och social välfärd. Den avkastning som är avsedd för att främja dessa ska användas för att på basis av ansökan bevilja allmännyttiga sammanslutningar och stiftelser med rättsförmåga understöd. Det anslag som i statsbudgeten står till förfogande för främjande av hälsa och social välfärd (moment 33.90.50) uppgår år 2023 till sammanlagt 373,6 miljoner euro. Avsikten är att Veikkaus Ab:s avkastning 2023 ska användas för STEA-understöd till ett belopp av sammanlagt 309,25 miljoner euro. Dessutom kompenseras de minskade vinstmedlen med budgetmedel till ett belopp av 64,35 miljoner euro. År 2022 beviljades sammanlagt 784 sökande statsunderstöd för 1 778 understödsobjekt.

Social- och hälsovårdsministeriet fattar beslut om beviljande av de understöd som delas ut från avkastningen. Social- och hälsoorganisationernas understödscentral, som är verksam i anslutning till social- och hälsovårdsministeriet, svarar för beredningen av understödsförslaget, utbetalningen av understöden samt för uppföljningen och övervakningen av hur understöden används. Be-

Betänkande ShUB 43/2022 rd

dömnings- och understödssektionen för delegationen för social- och hälsoorganisationernas understödsärenden, som tillsätts av social- och hälsovårdsministeriet, lämnar utlåtande om understödsförslaget innan understödsbeslutet fattas.

Den föreslagna lagen om finansiering av föreningar och stiftelser inom social- och hälsovården är en ny sektorspecifik ramlag som tillämpas på statsunderstöd som beviljas för att främja hälsa och social välfärd. På understöd som avses i lagförslaget tillämpas som allmän lag statsunderstödslagen, till den del det inte i förslaget eller någon annanstans i lagstiftningen finns bestämmelser som avviker från den. Konsekvenserna av de föreslagna ändringarna bedöms i fråga om de understöd som social- och hälsovårdsministeriet beviljar vara små i förhållande till de nuvarande bestämmelserna i 4 kap. i lotterilagen.

Social- och hälsovårdsutskottet betonar vikten av att förebygga och minska de sociala, ekonomiska och hälsomässiga skadeverkningarna som penningospel ger upphov till. Utskottet påpekar att det med tanke på förebyggandet och minskningen av skadeverkningarna till följd av penningospel är välkommet att finansieringen i samband med den nya finansieringsmodellen blir oberoende av avkastningen från penningospel. Det har bedömts att reformen kan minska eventuella motstridiga incitament inom penningspelssystemet. Utskottet anser att de särskilda bestämmelser om statsunderstöd inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde som föreslås bli upphävda i lotterilagen är viktiga att ha kvar på lagnivå. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och hälsovårdsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 269/2022 rd utan ändringar.

Betänkande ShUB 43/2022 rd

Helsingfors 1.2.2023

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Markus Lohi cent
vice ordförande Mia Laiho saml
medlem Pekka Aittakumpu cent
medlem Kim Berg sd
medlem Kaisa Juuso saf
medlem Pia Kauma saml
medlem Noora Koponen gröna
medlem Terhi Koulumies saml
medlem Merja Kyllönen vänst
medlem Aki Lindén sd
medlem Hanna-Leena Mattila cent
medlem Ilmari Nurminen sd
medlem Veronica Rehn-Kivi sv
medlem Minna Reijonen saf
medlem Heidi Viljanen sd
medlem Sofia Virta gröna.

Sekreterare var

utskottsråd Harri Sintonen.